

Vlaams
Parlement

ingediend op **957** (2016-2017) – Nr. 2
30 november 2016 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Cathy Coudyser, Steve Vandenberghe
en Johan Verstreken

over de beleidsbrief

Toerisme
2016-2017

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire, Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Ann Soete, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

957 (2016-2017) – Nr. 1: Beleidsbrief

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn	5
1.	Strategische doelstelling 1: de toeristische aantrekkingskracht van de bestemming Vlaanderen vergroten	5
1.1.	Hefboomprojecten	5
1.2.	Marketing en promotie	6
1.3.	Vlaamse Meesters	6
1.4.	Gastronomie	7
1.5.	Herdenking Grote Oorlog	8
1.6.	Wielerved: honderdste Ronde van Vlaanderen	8
1.7.	Festivals.....	8
1.8.	Macrobestedingen – kernattracties.....	8
1.9.	Brussel en de Groene Vlaamse Rand	9
1.10.	Toerisme op en aan het water.....	9
1.11.	MICE en special venues.....	9
1.12.	Onthaal luchthavens	9
1.13.	Kampeerauto's.....	10
2.	Strategische doelstelling 2: de toeristische sector doen uitgroeien tot een gezonde en bruisende sector	10
2.1.	Herstelbeleid na terreuraanslagen	10
2.2.	Vorbereiding implementatie nieuw Logiesdecreet.....	10
2.3.	Kwaliteitstrajecten ontsluiten en stroomlijnen	11
2.4.	Opstellen en uitvoeren horecabeleidsplan	11
2.5.	SALK Vrijetijdseconomie.....	11
2.6.	Groen-blauwe fiets- en wandelnetwerken	11
2.7.	Ondersteunende overheid.....	12
3.	Strategische doelstelling 3: toerisme binnen het bereik brengen van elke Vlaming	12

II. Bespreking.....	13
1. Vragen en opmerkingen van de leden	13
1.1. Marnic De Meulemeester	13
1.2. Cathy Coudyser	14
1.3. Steve Vandenberghe.....	15
1.4. Johan Verstreken	18
1.5. Stefaan Sintobin	19
1.6. Bart Caron.....	21
1.7. Vera Jans	22
1.8. Tine Soens	22
1.9. Karin Brouwers	22
1.10. Antwoorden van minister Ben Weyts.....	23
2. Replieken en bijkomende antwoorden.....	26
Gebruikte afkortingen.....	28

Elektronische bijlage: zie [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed besprak op 15 november 2016 de beleidsbrief Toerisme 2016-2017 van Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn.

De powerpointpresentatie die voor de toelichting werd gebruikt, is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting door Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn

Minister *Ben Weyts* zegt dat zijn toeristische beleidsvisie drie grote luiken bevat: het verhogen van de toeristische aantrekkingskracht, het ondersteunen van de sector en van de groei ervan, en het wegwerken van de toeristische drempels.

Het toerisme heeft klappen gekregen. Eind 2015 waren er al voortekenen na de aanslagen in Parijs en werd ons land vooral in de pakketreizen vanuit verre bestemmingen getroffen. Als een bezoek aan Parijs werd geschrapt, werd vaak ook de volledige reis geschrapt. Toch werd het jaar 2015 afgesloten met een groei van iets meer dan 2 procent aankomsten. Er werden 12,6 miljoen aankomsten genoteerd, waarvan 7 miljoen door buitenlandse toeristen. Het spreekt voor zich dat die buitenlandse toeristen voornamelijk kiezen voor de kunststeden, terwijl de Vlaamse regio's het populairste product zijn bij de toeristen uit eigen land.

1. Strategische doelstelling 1: de toeristische aantrekkingskracht van de bestemming Vlaanderen vergroten

Het belangrijkste en meest omvangrijke luik in de beleidsbrief is het verhogen van de toeristische aantrekkingskracht, waarbij wordt uitgegaan van één basisprincipe, namelijk investeren. Het gaat dan om investeren in marketing en promotie, investeren in de troeven die ons onderscheiden van de buurlanden, zoals in de Vlaamse Meesters, gastronomie, fietscultuur en festivals en investeren in de MICE-infrastructuur.

1.1. Hefboomprojecten

Welke instrumenten worden er gebruikt om de investeringsdoelstellingen te dienen? Er zijn de hefboomprojecten. In 2015 hebben zeven hefboomprojecten in totaal 18,4 miljoen euro subsidies ontvangen. Voor de Vlaamse Meesters gaat het concreet over de nieuwe onthaal- en presentatie-infrastructuur van het M HKA, het nieuwe bezoekerscentrum voor het Lam Gods in de Sint-Baafskathedraal in Gent, Jan Van Eyck en de Bourgondische hertogen in het Museum voor Schone Kunsten in Gent en de tentoonstelling Utopia in Leuven.

Voor de kernattracties gaat het over de projecten van het diamantbelevingscentrum DIVA in Antwerpen, de Librije van de Hertogen van Bourgondië in de Albertinabibliotheek in Brussel en het Gravensteen in Gent onder de werktitel 'Time Castle'. Ze hebben samen 10,5 miljoen euro financiële steun gekregen. Elf ingediende businessplannen uit de tweede indieningsronde zitten in de procedure van de beoordeling.

Voor de oproep van 2016 werden er eind augustus 67 nieuwe projectvoorstellen ingediend, waarvan er achttien op een shortlist zijn gekozen. Er zijn zes projecten in het kader van de Vlaamse Meesters, tien kernattracties en twee projecten in het kader van MICE. Als een project op de shortlist komt, betekent

dat overigens niet dat het automatisch subsidie zal krijgen. Het wordt meegenomen in een traject onder begeleiding van Toerisme Vlaanderen en wordt onder meer via een bootcamp in december bijgestaan, zodat er een concreet plan ontstaat dat vervolgens wordt beoordeeld door Toerisme Vlaanderen.

1.2. Marketing en promotie

Voor het marketing- en promotiebeleid is er een nieuwe strategie 2016-2020 uitgewerkt met drie centrale doelstellingen: de economische impact van het toerisme verhogen, de reputatie van Vlaanderen als kwalitatief hoogwaardige toeristische bestemming versterken en de participatie van Vlamingen aan het toerisme verhogen. Die vallen grotendeels samen met de drie grote doelstellingen van de beleidsbrief.

Daarbij richt men zich op de zogenaamde 'influencers': journalisten en bloggers, maar ook mensen uit de tradesector, zoals touroperators. In de eerste helft van 2016 werden bijna 1500 'influencers' ontvangen: 814 journalisten en 672 touroperators uit zestien verschillende landen. In 2015 waren er 1857 'influencers'. Dat aantal zal dit jaar zeker worden overtroffen.

Ook de samenwerking met sterke partners is belangrijk voor de promotie en de marketing. Zo zijn er 'joint promotions' met luchtvaartmaatschappijen, bijvoorbeeld Air Canada, in het kader van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog, of met United en Delta Airlines, in het kader van het herstelbeleid ten aanzien van de Amerikaanse markt. Vlaanderen is ook aanwezig op de belangrijkste leisurebeurzen in Londen en Berlijn en de MICE-beurzen in Barcelona en Frankfurt, waar de touroperators rechtstreeks kunnen worden aangesproken. Dit jaar was er het tweejaarlijkse Flanders-Brussels Travel Forum. In het kader daarvan zakten 415 pers- en tradecontacten naar Gent af. Ook dat is een absoluut record.

In het promotiebeleid wil de minister zonder schroom werk maken van de vermarkting van het Vlaamse merk. Zowel voor het project 'Vlaamse Meesters' als voor de 'State of the Art'-collectie werden er 'brand bibles' gemaakt. Dat zijn tools voor de marketing. Er werd ook merchandising opgezet, in de vorm van kwalitatief hoogstaande gebruiksvoorwerpen met daarop bijvoorbeeld kunstwerken van Vlaamse Meesters, de slogan 'Ride like a Flandrien' en de iconen en namen van de kunststeden.

Vlaanderen was in oktober 2016 ook gastland op de Frankfurter Buchmesse. Daar werd het momentum aangegrepen om zo veel mogelijk promotie te maken voor de Vlaamse toeristische troeven door middel van allerlei concrete en leuke acties.

1.3. Vlaamse Meesters

In 2016 werd het project rond de Vlaamse Meesters, samen met minister Sven Gatz, opgestart. Er werd een stuurgroep aangeduid (het Atelier) en in werking gesteld. Daarin werden vertegenwoordigers uit de culturele sector en mensen die meer bezig zijn met promotie, organisatie en marketing samengebracht om, elk vanuit hun eigen expertise, bij te dragen. Ter voorbereiding werd in zeventien landen een marktonderzoek uitgevoerd. Daaruit bleek dat Rusland en Spanje interessante markten zijn omdat daar de Vlaamse Meesters gekend zijn en geapprecieerd worden. Daarnaast liggen er heel wat opportuniteiten op de Italiaanse, Franse en Britse markt. Er werden vier projecten goedgekeurd voor subsidiëring. Vijf businessplannen zitten nu in de beoordelingsfase. Na de beoordeling door de jury werden zes nieuwe projectvoorstellen geselecteerd voor de shortlist. Zij kunnen ten laatste eind april 2017 hun businessplan indienen.

Met de actoren van het Atelier Vlaamse Meesters wordt samengewerkt om de thematische toeristische routes in kaart te brengen en te bekijken in welke mate er samenwerkingsverbanden met internationale culturele instellingen tot stand kunnen worden gebracht. Nu wordt er gewerkt aan een evenementieel programma. Daarin krijgen de hefboomprojecten een specifieke plaats en worden ook andere, gerelateerde, projecten geïntegreerd. In 2017 zal dan een concreet programma worden geleverd aan de internationale touroperators.

1.4. Gastronomie

Wat gastronomie betreft werd gestart met de Flanders Food Faculty. Deze netwerkorganisatie verenigt relevante actoren uit de sector: een vertegenwoordiger van de hotelscholen, chefs, een vertegenwoordiger van het VLAM, een culinaire journalist enzovoort. Het doel is om de associatie tussen Vlaanderen en lekker eten en drinken te versterken. De stuurgroep stelde zes projecten voorop: een manifest over de culinaire positie van Vlaanderen; de oprichting van een centraal informatieplatform voor de brede horecasector en de pers; een traject om culinaire talenten op te sporen en te ondersteunen in het kader van internationale wedstrijden; een betere bekendmaking van de mogelijkheden van culinaire uitwisseling en stages in het buitenland; een Flanders Kitchen Lab, gericht op culinaire innovatie; projecten rond lokaal ambassadeurschap.

De formulering van een manifest over de culinaire positie van Vlaanderen is afgerond. De Vlaamse keuken onderscheidt zich grosso modo in twee zaken: vakmanschap en genieten aan elke tafel en elke toog. Vlaanderen heeft wel topproducten zoals grijze garnalen, hop en witloof, maar het heeft geen groot terroir om zich op te beroepen. De grootste Vlaamse troef is het vakmanschap. Topproducten uit het buitenland kunnen in Vlaanderen worden verwerkt om ze nog beter te maken in betere recepten. Vlaanderen heeft bijvoorbeeld geen cacaobomen, maar toch kan het de beste chocolade maken. De grote troef van Vlaanderen bestaat in wat er wordt gedaan met producten van elders. Vlaanderen is niet zozeer het land van het bier, wel het land van de brouwers en het is niet zozeer het land van de chocolade, wel het land van de chocolatiers.

De tweede pijler is genieten aan elke tafel en elke toog. Nergens ter wereld is de kloof zo klein tussen de culinaire elite – de sterrenrestaurants – en alles wat daaronder zit. Vlaanderen kan bogen op een immense concentratie aan sterrenchefs op een beperkte oppervlakte en gerelateerd aan het aantal inwoners. Belangrijker nog is dat het op alle culinaire niveaus, van foodtrucks en snackbars tot de gewone brasseries, restaurants en eliterestaurants, kwaliteit kan bieden en dat de Vlamingen kunnen genieten aan elke tafel en elke toog. Dat is in een notendop de Vlaamse culinaire identiteit.

Het centraal informatieplatform is net afgewerkt. Er is een nieuwe website www.flandersfoodfaculty.be als platform voor alles wat het culinaire betreft. In de eerste plaats is dat platform gericht naar de sector zelf, om die te doordringen van de centrale boodschap en de culinaire identiteit, en van alles wat er nog in ontwikkeling is rond de Flanders Food Faculty. In tweede orde is het ook gericht naar de pers.

De campagnes rond Jong Keukengeweld blijven een schot in de roos. De vorige campagne bereikte 21.000 jongeren en verleide hen om een bezoek te brengen aan een van de top- en zelfs sterrenrestaurants tegen heel democratische prijzen. Nu wordt er in twee golven gewerkt en het project zal twee maanden lopen. Eind oktober werd de kaap van 11.000 bezoekers al gerond. In maart volgend jaar start het tweede deel van de campagne.

25 van de 58 chefs promoten Vlaanderen ook internationaal, als Kitchen Rebel. Deze Kitchen Rebels kunnen ook worden meegenomen op internationale reizen en events, om de Vlaamse culinaire identiteit mee gestalte te geven. Het beeld van het Jong Keukengeweld en innovatie in de keuken is ook een hippe factor en wordt zo versterkt.

1.5. Herdenking Grote Oorlog

Een andere belangrijke toeristische troef is de herdenking van de Grote Oorlog. De eerste gasaanval, de 30.000ste Last Post en honderd jaar Talbot House zijn verwerkt in promotionele acties. Dat thema blijft wereldwijd nog altijd aanslaan. De Facebookpagina van In Flanders Fields heeft 90.000 actieve volgers. Ondanks de terugvallende cijfers in december 2015 werd het vooropgestelde bezoekersaantal van 500.000 toch nog bereikt.

De minister beseft dat dit cijfer in 2016 niet zal worden gehaald, maar dat is ook nooit zijn ambitie geweest. Het herdenkingsjaar is voorbij, er zijn ook minder evenementen, maar er zullen toch nog grote gebeurtenissen worden georganiseerd, zoals de herdenking van de Slag bij Passendale in 2017. Tijdens de laatste drie herdenkingsjaren wordt ook de tweede fase van de cultuur-toeristische evenementen aangesneden. Het eerste van twaalf evenementen vond plaats in oktober, namelijk 'Oorlog in korte broek'.

1.6. Wielererfgoed: honderdste Ronde van Vlaanderen

Er is ook gefocust op de honderdste Ronde van Vlaanderen. In dertien buitenlandse markten werd campagne gevoerd onder de slogan 'Ride like a flandrien'. Dertien winnaars en negentien journalisten hebben de laatste honderd kilometer van de honderdste Ronde mogen rijden. Daar was een wedstrijd rond georganiseerd, onder andere via internationale wielerveden. In 2017 wordt bekeken hoe de samenwerking met sterke wielerveden en -organisaties verder kan worden uitgebouwd. Er wordt ook nagegaan hoe op de campagne van de Fan Ride kan worden voortgewerkt.

1.7. Festivals

De festivals zijn grote internationale uithangborden. Het is niet in eerste instantie de bedoeling om mensen naar die festivals te lokken, wel om ervoor te zorgen dat ze van de gelegenheid gebruikmaken om wat langer te blijven en ook wat mee te pikken van het toeristische aanbod. De acties zijn vooral daarop gericht. Er wordt gewerkt op de festivals zelf en op Brussels Airport tijdens de zomermaanden. In 2017 is er een dubbele editie van Tomorrowland. Er wordt nog gekeken of daarvoor extra promotionele inspanningen kunnen gebeuren.

1.8. Macrobestedingen – kernattracties

De eerste drie projecten die betoelaagd worden in het kader van de kernattracties, werden al vermeld. Momenteel liggen er vijf businessplannen van projectvoorstellen uit de eerste oproep op de beoordelingstafel. De tien projectvoorstellen die bij de tweede oproep werden geselecteerd, zullen tegen ten laatste eind april volgend jaar hun beslag krijgen. De nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de KMDA zal in werking treden in 2017, opnieuw voor een periode van vijf jaar. Het Flanders Meeting & Convention Center Antwerp wordt eind november 2016 geopend. Tot slot is er de uitvoering van de restanten van het masterplan, waardoor de algemene renovatie van de zoo in 2020-2021 een feit moet zijn.

1.9. Brussel en de Groene Vlaamse Rand

Wat Brussel en de Vlaamse Rand betreft, wijst de minister op de start van de werken aan de jeugdherberg in Brussel in 2015, die afgerond moeten zijn in het najaar van 2017. In het kader van de oproep rond hefboomprojecten zijn een aantal projectvoorstellen ingediend, zowel door Brussel als de Vlaamse Rand. Het gaat dan vooral over projecten in het kader van Bruegel. Ook rond het Gordelfestival wordt in een toeristisch luik voorzien.

1.10. Toerisme op en aan het water

De minister stipt voorts aan dat er tal van projecten en investeringen zijn gebeurd in het kader van 'toerisme op en aan het water', die een impact zullen hebben op de toeristisch-recreatieve beleving. Zo is er geïnvesteerd in steigers, ligplaatsen, jaagpaden, zeedijkpromenades en andere wandelinfrastructuur, jachthavens, zwemmen in de Damse Vaart, het Zwin en de renovatie van de Mercator. Verder is er een onderzoek in de markt gezet over de economische betekenis van de Vlaamse waterrecreatiesector. Aan Toerisme Vlaanderen werd gevraagd een knelpuntenanalyse uit te voeren rond toeristische recreatie op en naast het water. Toerisme Vlaanderen start zelf ook een pilootproject in de Scheldevallei, met een cross-over met toeristische producten zoals gastronomie, fietsen, wandelen en erfgoed, in combinatie met het water.

1.11. MICE en special venues

Vervolgens zijn er de investeringen in het kader van MICE en de 'special venues'. Ook daar ligt de focus op onze onderscheiden troeven. Uit een studie bleek dat er nog veel onbenutte opportuniteiten zijn in het kader van MICE-toerisme, in eerste instantie in de kunststeden. MICE-infrastructuur kan zich concurrentieel immers veel sterker aandienen ten opzichte van het buitenland als ze is ingebed in het decorum van de kunst- en cultuursteden. Dat vooral moet in de markt worden gezet: niet alleen up-to-date congresinfrastructuur, maar daarnaast ook een cultureel aanbod.

In 2015 werd een projectoproep gelanceerd voor Brugge, Leuven en Gent, omdat volgens de studie van Gaining Edge daar de grootste lacunes zijn. Een voorstel van Gent rond het ICC zit in beoordeling. Het andere projectvoorstel uit de eerste oproep gaat over de site Oud Sint-Jan, maar daar werd geen businessplan voor ingediend. De projectoproep 2016 werd uitgebreid naar gans Vlaanderen. Er zijn elf projectvoorstellen aangemeld en twee daarvan werden geselecteerd voor de uitwerking van een businessplan. In november 2016 gaat het Flanders Meeting & Convention Center Antwerp open.

In 2015 werd ook een onderzoek uitgevoerd dat het marktpotentieel van onze bestemming en deelbestemmingen en een overzicht van de meest toonaangevende groeisectoren in kaart bracht. Daarmee is de basis gelegd voor een MICE-plan 2016-2021. Er zal worden gewerkt met lokale congresbureaus en TVL.

1.12. Onthaal luchthavens

Het onthaal van de regionale luchthavens wordt eveneens bekeken. Op basis van een analyse inzake de toeristische onthaalnoden is een projectplan opgemaakt met betrekking tot concrete verbetermaatregelen. De minister heeft aan TVL de opdracht gegeven om samen met het Departement MOW te onderzoeken hoe de regionale luchthavens beter ontsloten kunnen worden, zowel inzake bereikbaarheid als toeristische ontsluiting.

1.13. Kampeerauto's

De knelpuntennota over de problematiek van kampeerauto's van 2008 wordt geactualiseerd in het najaar van 2016. Op basis daarvan zullen concrete acties worden ondernomen. Er zijn al acties ondernomen om kampeerautoplplaatsen op openluchtrecreatieve terreinen te stimuleren. Zo is het mogelijk om voor de aanleg en inrichting subsidies aan te vragen. In 2016 werden in dat kader al vijf openluchtrecreatieve terreinen gesubsidieerd.

2. Strategische doelstelling 2: de toeristische sector doen uitgroeien tot een gezonde en bruisende sector

2.1. Herstelbeleid na terreuraanslagen

Na de terreuraanslagen werd een herstelbeleid uitgewerkt. In november 2015 waren er de aanslagen in Parijs met onmiddellijke gevolgen voor Vlaanderen. Er is meteen begonnen met het monitoren van de impact via TVL. Via de monitoringstool Synthesio werden onlineconversaties opgevolgd en nagegaan wat de associatie was tussen bepaalde begrippen, bijvoorbeeld Vlaanderen en terreur, Vlaanderen en angst, Vlaanderen en risico.

De aanslagen van 22 maart 2016 hebben ervoor gezorgd dat de communicatie moest worden bijgesteld. De verschillende fases zijn 'nurture', 'communicate' en 'activate'. De monitoring gebeurde via een aangepast en meer diepgaand business intelligence dashboard. Op die manier werd het effect van de aanslagen op alle diverse doelmarkten gemonitord. Er zijn ook verschillende taskforces met de sector georganiseerd om onmiddellijk na te gaan wat er kon gebeuren.

Er is vrij snel gestart met #Shareoursmile, niet toevallig op het moment dat alle luchthavenverbindingen weer werkten. Dat was geen focus op de ellende, maar op de troeven van Vlaanderen. Het was geen defensieve, maar een offensieve campagne. Er werd ook ingezet op joint promotions met vervoersmaatschappijen zoals United Airlines en Delta Airlines.

Het staatsbezoek aan Japan was ook een unieke gelegenheid die effecten resorteert. Er is ook een afvaardiging van de toeristische sector meegestuurd, waaronder de leidend ambtenaar van Toerisme Vlaanderen.

2.2. Voorbereiding implementatie nieuw Logiesdecreet

Begin 2016 is het Logiesdecreet goedgekeurd. Er werd een projectleider aangeduid, die in nauwe samenwerking met de betrokken sectoren ontwerpen van uitvoeringsbesluiten zal uitwerken. Er zijn een aantal werkgroepen opgericht met de sector waarbij bijvoorbeeld wordt ingegaan op uitbatingvoorwaarden en classificatienormen per beschermde benaming en de aanpassing van de huidige brandveiligheidsnormen en -procedures. De uitvoeringsbesluiten worden opgemaakt volgens de geest van het decreet: administratieve vereenvoudiging, vertrouwen in de ondernemer, bescherming van het verwachtingspatroon van de consument en minstens het behoud van de huidige kwaliteit.

De Europese 'Hotel Stars Union'-comfortclassificatie zal in Vlaanderen zijn intrede doen. Dat zal stapsgewijs gebeuren, maar alles is klaar om erin te stappen.

De minister vermeldt dat het transitieplan wordt uitgevoerd. Dat plan omvat onder andere de overheveling van het personeel van het DiV naar TVL, maar ook het communicatietraject en de ICT-toepassingen. Achttien personeelsleden worden overgedragen. De vertaling daarvan is merkbaar in de begroting.

Vanuit Logeren in Vlaanderen en Horeca Vlaanderen zijn er informatiesessies, waarbij de projectleider een uitgebreide toelichting geeft over het decretale kader. Er wordt volop gewerkt aan een volwaardige opvolger van het vorige ICT-systeem, het Vlaams logiesinformatiesysteem. Er komt ook een digitaal loket waar logies kunnen worden aangemeld en waar een erkenning en een comfort-classificatie kunnen worden aangevraagd, opnieuw in de doelstelling van een vereenvoudiging en het verlagen van de drempel om toeristische logies aan te bieden.

2.3. Kwaliteitstrajecten ontsluiten en stroomlijnen

Vanuit de bezorgdheid om minstens het kwalitatieve niveau in Vlaanderen qua toeristisch aanbod te behouden en te stimuleren, werden kwaliteitstrajecten uitgewerkt. Om de kwaliteit en dienstverlening van hotels te verbeteren, wordt ingezet op 'mystery visits' in onthaalcentra met internationaal potentieel. Die bezoeken gebeuren zonder aankondiging. Vervolgens worden de punten ter verbetering meegegeven. Er zijn eveneens workshops voor organisaties met gidsenwerking en wake-upsessies en 'mystery visits' voor logies.

In het kader van een duurzamer beleid kunnen logies en attracties een beroep doen op KOALA. Daarbij worden toeristische ondernemers gratis ondersteund op het vlak van energieverbruik en CO₂-uitstoot. Medio 2016 werden er al 44 energiescans uitgevoerd. Daarnaast is er ook het systeem van de Groene Sleutel, waarvan in 2016 het tienjarig bestaan werd gevierd. Ondertussen werden er 115 Groene Sleutels uitgereikt. Vlaanderen is ook op dat vlak internationaal koploper.

Er heeft een hele discussie plaatsgevonden over de negatieve evaluatie ten aanzien van de opleidingen in het secundair onderwijs rond toerisme. In eerste instantie moeten er beroepskwalificatiedossiers worden opgesteld. Welke vaardigheden worden er verwacht voor het behalen van een bepaalde opleiding? Wat moet een student kennen en kunnen om een beroep uit te oefenen? De eerste twee dossiers, voor reisagent en animator, moeten dit jaar worden afgerond. Op die manier is duidelijk wat de toeristische sector verwacht. Het onderwijs kan daarmee rekening houden om die opleiding te organiseren.

Tot slot werden er infosessies georganiseerd over de toegankelijkheid en komt er een uitbreiding van de erkenning van de toegankelijke infrastructuur. Zo worden uitbaters gesensibiliseerd en wordt er een tool aangereikt om hun logies beter toegankelijk te maken voor bijvoorbeeld mensen met een beperking.

2.4. Opstellen en uitvoeren horecabeleidsplan

Het horecabeleidsplan werd goedgekeurd in maart 2016. Er wordt momenteel gewerkt aan vier strategische doelstellingen met de concrete uitvoering via een taskforce.

2.5. SALK Vrijetijdseconomie

In het kader van het SALK Vrijetijdseconomie zijn er negen projecten in de businesscase vrijetijdseconomie. Daarvan zijn er ondertussen al twee opgeleverd: Avonturenberg in Beringen en de Landcommanderij in Alden Biesen.

2.6. Groen-blauwe fiets- en wandelnetwerken

In 2015 werd een oproep gelanceerd rond de groen-blauwe fiets- en wandelnetwerken. Dat leidde tot zeven gesubsidieerde fiets- en wandelprojecten, voor een totaal bedrag van 1 miljoen euro. De vijftien nieuwe projectvoorstellen die in het kader van de oproep 2016 werden ingediend, worden nu nog beoordeeld. In

december zal worden bekendgemaakt welke fiets- en wandelprojecten een subsidie zullen ontvangen. Daarnaast wordt er, samen met de organisatie Grote Routepaden, een onderzoek gestart naar het product fietsnetwerken. Het is de bedoeling een beter zicht te krijgen op de langeafstandsroutes, het onderhoud en de versterking tussen de recreatieve en functionele netwerken. Op basis van die resultaten zal een visienota worden ontwikkeld rond recreatieve fietsnetwerken en langeafstandsroutes.

2.7. Ondersteunende overheid

Het nieuwe raadgevend comité werd in 2016 geïnstalleerd. Bij de samenstelling komt de brede toeristische sector aan bod, met bijvoorbeeld Pascale Naessens, Arnaud Feist en Steve Van den Kerkhof.

Event Flanders werd opgericht om het topevenementenbeleid van Vlaanderen meer slagkracht te geven. Ondertussen werd ook een consultancybureau aangeduid om de opstart mee te begeleiden. Dat bureau zal ook instaan voor de samenstelling van de eerste longlist van potentiële topevenementen op basis van een bevraging. Er zal worden gefocust op een beperkt aantal grotere evenementen. Er zal dus opnieuw eerder in de diepte dan in de breedte worden gewerkt.

De samenwerking met Holland Marketing is ondertekend. Bedoeling is, bijvoorbeeld op de overzeese markten, het toeristische aanbod gezamenlijk te promoten, onder meer in Japan.

3. Strategische doelstelling 3: toerisme binnen het bereik brengen van elke Vlaming

Het derde luik van de beleidsbrief betreft het verlagen van de toeristische drempels. Wat gezinsvriendelijkheid betreft, is het uitgangspunt zoveel mogelijk drempels weg te werken die maken dat sommige mensen geen gebruikmaken van het toeristische aanbod. De toeristische attracties en logies worden verder gesensibiliseerd en begeleid bij de ontwikkeling van een familievriendelijk product. Vlaanderen wordt als gezinsvriendelijke bestemming gepromoot. Daarvoor wordt samengewerkt met de Gezinsbond, Herita en FARO. In 2016 werd samen met Horeca Vlaanderen een brochure met tips voor familievriendelijke logies voorgesteld en dit najaar komt er nog een vervolgverhaal. Tot slot werden met de vzw Jeugdherbergen en de vzw Toeristische Attracties studiedagen georganiseerd om toeristische partners te informeren en te inspireren rond familievriendelijkheid.

Het Steunpunt Vakantieparticipatie werd versterkt tot de referentie voor iedere Vlaming met budget- of zorgnoden. Het aantal vakantiegangers dat via het steunpunt wordt bereikt, is gestegen met 20 procent ten opzichte van 2014 tot bijna 150.000 mensen. Het is een succes dat wereldwijd wordt opgepikt en waardoor het steunpunt internationaal wordt gecontacteerd om expertise uit te wisselen. Op basis van een drempelonderzoek is gebleken dat een benadering op maat de beste werkwijze is. Daarom werd Vakantieschakel in het leven geroepen, een soort datingbureau, een matchmaking, waarbij wordt getracht vakantiegangers met een specifieke drempelvraag in contact te brengen met het verblijfsaanbod. Zo worden vraag en aanbod nader tot elkaar gebracht. In het najaar wordt dit instrument geëvalueerd en desgevallend bijgestuurd. De werking van het steunpunt wordt blijvend versterkt door leernetwerking. Verder wordt het Rap-op-Stapnetwerk verder uitgebouwd en waar mogelijk beter afgestemd.

Het decreet Toerisme voor Allen is geëvalueerd. Er is een hoorzitting geweest en nu moet een en ander in een decretale aanpassing worden gegoten.

Een volgend aandachtspunt is het aanbod aan kwaliteitsvol logies voor alle mogelijke drempelgroepen. De minister wijst erop dat er voor jeugdinfrastructuur een grote inhaalbeweging is afgerond, die was ingezet door zijn voorganger. Het aanbod is nu zeker voldoende. Het komt er nu vooral op aan te kijken hoe men die bedden gevuld krijgt. De laatste fase is de afwerking van de jeugdherberg Bruegel in Brussel.

Het Masterplan Bivakplaatsen, opgesteld in samenwerking met de ministers Gatz en Schauvliege, is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. In de subsidieoproep 2016 voor Toerisme voor Allen-verblijven wordt 2 miljoen euro verdeeld. In 2016 is er financiële ondersteuning gegeven aan 64 verblijven. In 2017 zal de oproep er enigszins anders uitzien omdat de hostels en de sociale volwassenenverblijven worden overgeheveld naar de reguliere logies, waardoor ze onder het Logiesdecreet vallen en onder de subsidiewerking van de reguliere logies. De investeringen waarvoor de jeugdverblijfcentra voor subsidie in aanmerking komen, blijven dezelfde: kwaliteitsverbetering, toegankelijkheid en brandveiligheid.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Marnic De Meulemeester

Marnic De Meulemeester stelt dat focussen op de grote troeven die Vlaanderen rijk is, een gunstige evolutie is, die zijn fractie al sinds het begin van deze legislatuur toejuicht, net als het inzetten op hefboomprojecten die een grote return on investment kunnen garanderen. Aangezien dat beleid hoofdzakelijk wordt voortgezet, met aandacht voor een versterkte werking van de overheid en het begin van de werf rond Toerisme voor Allen, is er niet echt iets verrassends of nieuws te lezen in de beleidsbrief. De toeristische sector ondervond en ondervindt inderdaad nog steeds hinder van de aanslagen in Parijs en Brussel, maar het herstel is duidelijk ingezet. Aangezien de minister beredeneerd reageerde, zonder overhaaste maatregelen, wat Open Vld toejuicht, wordt in de beleidsbrief ook geen melding gemaakt van grote koerswijzigingen of projecten. Daar is dan ook geen nood aan, op voorwaarde dat er zich geen permanente daling van de bezoekersaantallen voordoet, die zich bovendien niet zou herstellen.

Het Toerisme voor Allen-decreet is dringend aan een update toe, net als de bredere blik op het sociaal-toeristisch beleid in Vlaanderen. In de Bermudadriehoek van het Toerisme voor Allen-decreet, het Logiesdecreet en het Jeugdverblijvendecreet moeten enkele sociaal-toeristische zaken wetgevingsgewijs duidelijker worden.

De update van het Logiesdecreet kan als voorbeeld worden gesteld: eenduidig, transparant en overzichtelijk. De conceptnota van CD&V bevat goede punten, maar er is wel een probleem met de timing die destijds tijdens de commissievergadering is besproken. De evaluatie van het Jeugdverblijvendecreet valt onder de bevoegdheid van minister Gatz en moet eerst worden afgerond. Dat gebeurt pas in 2017 en dus kunnen de bevindingen daarvan, die belangrijk zijn voor een toekomstige wetgeving en decreetgeving, niet meteen worden meegenomen bij een herziening van het Toerisme voor Allen-decreet. Hopelijk zal dit decreet niet op de lange baan worden geschoven. Hoe ziet de minister dat en is er al contact geweest met minister Gatz?

Wat is de kijk van de minister op de lage bezetting van jeugdverblijfcentra, met gemiddeld slechts 40 procent? Plant hij acties die de jeugdverblijven een hogere bezettingsgraad kunnen geven of zijn er andere voorstellen?

Minister Weyts is als minister van Mobiliteit ook goed geplaatst om iets te doen aan de moeilijke situatie inzake openbaar vervoer over de gewestgrenzen heen. Er zullen betere linken komen tussen toeristische trekpleisters inzake de Vlaamse Meesters, en dat kan ook letterlijk worden opgevat. In Brussel hangen veel kunstwerken van Vlaamse Meesters maar mogelijke bezoekers zullen last ondervinden van de mobiliteitslink met Vlaanderen. De vraag is dan ook of de minister een soort van ticketmatige overbrugging plant van het openbaar vervoer tussen Vlaanderen en Brussel.

Het lid vraagt zich tot slot af hoe hij de samenwerking van de overheid met de Vlaamse wielerveden moet zien en hoe de Vlaamse wielerveden zal worden versterkt. Hij steunt de minister dat die traditie moet blijven en dat er een samenwerking moet komen met de Vlaamse wielerveden.

1.2. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser bevestigt dat toerisme een economisch belangrijke sector is, met 8,3 miljard euro toegevoegde waarde in Vlaanderen en 4,3 procent bruto toegevoegde waarde. Het is ook belangrijk dat er veel jobs worden gecreëerd dankzij het toerisme, die niet altijd delokaliseerbaar zijn en vaak voor laaggeschoolden zijn. Toerisme moet als beleidsdomein dan ook naar waarde worden geschat.

2016 was inderdaad een moeilijk jaar maar Vlaanderen heeft daar goed op ingespeeld. Er werd niet gepanikeerd en er is onmiddellijk begonnen met monitoren en met een herstelbeleid. Het toerisme naar Vlaanderen herpakt zich nu opnieuw. Vlaanderen moet blijven monitoren en dat herstelbeleid voortzetten, zeker op een aantal specifieke markten.

In het beleid van minister Weyts worden Vlaanderens grote troeven uitgespeeld: de Vlaamse Meesters, het wielerveden, de gastronomie en het MICE-toerisme. Wat het erfgoed betreft, zijn de specifieke locaties en de aanwezigheid van Europese instellingen de troeven waarom mensen voor zakelijke maar ook andere gelegenheden naar Vlaanderen komen. Daar zit nog potentieel, zeker omdat mensen die op MICE-toerisme komen, veel meer achterlaten in Vlaanderen.

De investering in de hefboomprojecten om internationale toeristen naar Vlaanderen te krijgen, is een goede keuze. Het West-Vlaamse voorbeeld van 100 jaar Grote Oorlog toont dat aan. De Vlaamse Meesters waren al Vlaamse ambassadeurs. Hen opnieuw inzetten, is voor heel Vlaanderen een goede aanpak. Vlaanderen moet nu de investeringen doen die over vijf à tien jaar zullen renderen.

De gerichte promotie op maat van de doelgroep is de juiste manier om internationaal promotie te voeren. Het is goed dat het onderzoek nu werd uitgevoerd: in Rusland en Spanje zit potentieel voor de Vlaamse Meesters. We moeten daarop inzetten.

De sector moet worden uitgebouwd en verder geprofessionaliseerd. De kernwoorden daar zijn administratieve vereenvoudiging en vertrouwen in het ondernemerschap. De toeristische ondernemers hebben steun nodig, ze zijn van onschatbare waarde. Dat is in de tweede pijler zeer duidelijk.

Vlaanderen zet in heel de sector verder in op familie- en kindvriendelijkheid.

2015 was het jaar van het Logiesdecreet. Het heeft veel tijd en overleg met de sector gekost om tot de uitvoeringsbesluiten te komen. Men kijkt ook al verder om de personeelsleden in het transitieproject te integreren en op te leiden tot coaches die op het terrein zullen functioneren. De communicatie met de sector is een goede zaak. Zo zal men goed gebriefd zijn als het Logiesdecreet in werking treedt. Ruimtelijke Ordening werd bewust niet meer opgenomen in het Logiesdecreet. Misschien kan er op het terrein wat verwarring optreden. Men moet zich uiteraard wel nog aan de regels houden, de regelgeving Ruimtelijke Ordening moet worden gevolgd. Misschien moet dit in de communicatie worden opgenomen en moet er een overzicht worden gegeven van die wetgeving die specifiek voor logies van kracht is.

In het project Vlaamse Meesters zit een stuurgroep van mensen met verschillende achtergronden, expertise en disciplines. Er wordt samengewerkt met minister Gatz, de administratie Toerisme Vlaanderen en de administratie Cultuur, het steunpunt FARO of de cultuurinstellingen zelf. Het is belangrijk om immaterieel erfgoed als één geheel mee te nemen. Hoe verloopt de samenwerking tussen de administraties en de steunpunten? In de kunststeden Gent, Antwerpen en Leuven zijn er een aantal projecten. De andere kunststeden zoals Brugge hebben heel wat erfgoed. Daar moet niet direct extra in worden geïnvesteerd. Ze moeten wel mee betrokken worden in het project Vlaamse Meesters. Hoe worden andere steden en provincies meegenomen?

Er is een samenwerking rond de promotie van Vlaamse en Nederlandse meesters, er is een intentieverklaring en een bureau. De minister gaf als voorbeeld de Japanse markt. Zijn er nog andere samenwerkingen gepland?

Kan de minister nog een concrete toelichting geven bij het MICE-plan? In 2015 was er een project ingediend rond het Oud Sint-Jan in Brugge. Wat is de stand van zaken daar?

In 2016 wordt de knelpuntennota voor de kampeerauto's afgerond. Misschien kan de commissie daar dan begin 2017 eens over van gedachten wisselen.

Hoe staat het met de taskforce voor de opvolging van het horecabeleidsplan? Zijn er al resultaten? Wat komt er als goed of minder goed uit de bus?

Over het decretaal kader inzake Toerisme voor Allen wordt in 2017 wellicht voldoende van gedachten gewisseld. De beleidsbrief spreekt over een platform om het bovenlokaal aanbod van zowel het Steunpunt Vakantieparticipatie als de UiTPAS en het Fonds Vrijetijdsparticipatie uit te bouwen in samenwerking met Cultuur. Kan de minister daar nog iets over zeggen?

1.3. Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe blijft het vreemd vinden dat de minister minder belang hecht aan een beleid op maat van de macrobestemmingen. Hij maakte die opmerking ook vorig jaar bij de bespreking van de beleidsbrief. Werken met strategische beleidsplannen heeft in het verleden nochtans zijn absolute deugdelijkheid bewezen. In een column van de Horeca Vlaanderen-krant van september verwees afgevaardigd bestuurder Danny Van Assche naar het mooie zomerseizoen voor de kust: "De Belgen hebben de weg naar de zee dit seizoen duidelijk teruggevonden. Verschillende factoren spelen hier mee. Jarenlang investeren zowel horeca-ondernemers en toeristische overheden al in de modernisering van het kusttoerisme. Via opeenvolgende kustactieplannen en impulsprogramma's hebben de Vlaamse overheid en de kustgemeenten heel wat

geïnvesteed in het openbaar domein. Deze investeringen waren erg uiteenlopend: van nieuwe openbare toiletten over speeltuigen op het strand, wandelpaden tot nieuwe museumbelevingen en evenementen.”.

Vorige week is er in deze commissie een stevige discussie gevoerd over het ontbreken van de kustgemeenten op de shortlist van de hefboomprojecten (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2016-17, nr. 308). De spreker herhaalt zijn standpunt dat het toeristisch beleid van de minister weliswaar coherent en onderbouwd is, maar structureel de bal mislaat door de toeristische waarden van de kust niet of onvoldoende te onderkennen. De minister merkt ongetwijfeld zelf op dat de kust ondervetegenwoordigd is in de goedgekeurde lijst van hefboomprojecten. De spreker wil de reden niet ter discussie leggen, maar het lijkt hem wel belangrijk na te gaan hoe men samen verandering kan brengen en hoe men ervoor kan zorgen dat de kustgemeenten meer op de shortlist te vinden zullen zijn.

De voorgangers van de minister hebben via strategische beleidsplannen en de daaraan gekoppelde impulsmiddelen met succes een promotiebudget geïnvesteed in het kusttoerisme. De huidige minister kiest voor een ander beleid, dat niet altijd ten goede komt van de kust. Het lid twijfelt niet aan de goede intenties van de minister maar toch vraagt hij, als kustburgemeester en als spreekbuis van de overige kustgemeenten, welke inspanningen die concreet zal ondernemen om de kustgemeenten de komende maanden en jaren nog meer te ondersteunen bij het indienen van projecten en in groten getale te laten vertegenwoordigen op de shortlist van de verschillende hefboomprojecten. Vindt de minister het eventueel opportuun om, net zoals er verschillende werkgroepen over de Vlaamse Meesters werden opgericht, ook voor de kust een aparte werkgroep op te richten? Het is een positieve vaststelling dat de beleidskeuzes van de minister coherent en onderbouwd zijn door onderzoek. Het blijft echter zorgwekkend dat de minister het licht van de zon blijft ontkennen door de kust, een van de voornaamste, zo niet de voornaamste, toeristische regio van Vlaanderen, beleidsmatig volkomen te negeren.

Omgevingsanalyse

Op pagina 7 staan er enkel logiescijfers van hotels in België. Evolutive cijfers, voor andere types logies en de evolutie per regio, kunnen blijkbaar tijdelijk niet worden weergegeven omdat de FOD Economie de methodiek voor deze analyse heeft aangepast. Wanneer zullen deze cijfers beschikbaar zijn? Zal er in de toekomst werk worden gemaakt van een stabiele, allesomvattende en degelijke toeristische monitoring?

In Vlaanderen bedroeg het aantal overnachtingen in 2015 bijna 31 miljoen. In de beleidsbrief geeft de minister een opsomming van het aantal aankomsten en overnachtingen van de buitenlandse en binnenlandse toeristen aan de kust, kunststeden en de Vlaamse regio's. Tabel 1 op pagina 7 en 8 toont het aandeel aankomsten per deelbestemming met verdeling naar binnen- en buitenlandse toeristen. Heeft de minister zicht op de groeimarge voor aankomsten en overnachtingen aan de kust, de Vlaamse regio's en de kunststeden en hoe groot is deze marge?

De toeristische bestedingen per persoon en per nacht zijn aanzienlijk. Vakantie-gangers in de kunststeden geven gemiddeld 149 euro uit, aan zee 65 euro en in de Vlaamse regio's 80 euro. Congresgangers die langer dan een dag in Vlaanderen verblijven, zijn goed voor 233 euro per nacht. Toerisme creëert veel economische meerwaarde voor Vlaanderen. De toeristische sector is goed voor 4,3 procent van de bruto toegevoegde waarde in het Vlaamse Gewest en het zorgt voor een aanzienlijk deel van de werkgelegenheid, volgens de meest recente gegevens 179.666 personen. Houdt de minister bij het bepalen van zijn

beleidskeuzes rekening met de grootte van het budget dat de vakantiegangers er spenderen? Heeft hij een overzicht van het aandeel van de kust, de Vlaamse regio's en de kunststeden in de bruto toegevoegde waarde en werkgelegenheid?

Strategische en operationele doelstellingen

Een van de strategische en operationele doelstellingen is de toeristische aantrekkingskracht van de bestemming Vlaanderen verhogen. Op pagina 13 gaat het uitgebreid over de Vlaamse Meesters. Toerisme Vlaanderen heeft een imago-onderzoek uitgevoerd in zeventien landen. Het marktpotentieel van de Vlaamse Meesters werd accuraat in kaart gebracht. Er werd gepeild naar de interesse in kunst en cultuur bij vakantiegangers en de kennis en de bekendheid van de Vlaamse Meesters in elke betrokken markt. Uit het onderzoek blijkt dat de interesse in kunst en erfgoed en Vlaamse Meesters het grootst is in Spanje en Rusland, al is er ook bijzonder veel potentieel in de Britse, Franse en Italiaanse markt. Wat zal de minister concreet aanvangen met de resultaten van dit interessante onderzoek? Zal hij nu extra inzetten op promotie in Rusland, Spanje, Groot-Brittannië, Frankrijk en Italië?

Toerisme Vlaanderen gaat in 2017 met een omvangrijk evenementenprogramma actief op zoek naar internationale touroperators die mogelijk interesse hebben voor de Vlaamse Meesters. Hoeveel waren er in 2014, 2015 en 2016 geïnteresseerd? TVL gaat ook binnen Vlaanderen op zoek naar geschikte ambassadeurs voor het project Vlaamse Meesters. Een binnenlands reputatieonderzoek vormt de basis voor doelgerichte acties. Hoe zal het dit concreet aanpakken?

Toerisme Vlaanderen gaf verder vorm aan een uitgebreid netwerk van internationale 'professional foodies'. Dit zijn invloedrijke personen in de culinaire wereld, die mee de reputatie van culinaire bestemmingen bepalen. Wie zijn de acht invloedrijke bloggers en journalisten die konden genieten van een unieke tour doorheen het lekkerste wat Vlaanderen te bieden heeft en hoe is de minister bij deze mensen terechtgekomen?

Er wordt een professionele structuur opgezet om culinaire talenten te begeleiden en klaar te stomen voor grote internationale kookwedstrijden. Hoe zullen de culinaire talenten worden gevonden en aangesproken, om kans te maken op deze begeleiding en om deel te nemen aan de grote internationale kookwedstrijden? Er is ook sprake van een Flanders Kitchen Lab, een structureel en creatief kader waarin culinaire trendsetters zich veilig voelen en worden ondersteund: dat zijn de nodige omstandigheden om een boost te geven aan de Vlaamse culinaire innovatie. Kan hierover wat meer uitleg worden gegeven?

Met betrekking tot het onderdeel 'Het versterken van de troeven van onze deelbestemmingen. Realisaties 2015-2016' had minister Weyts het al uitgebreid over de kampeerautoplaatsen. De spreker treedt Cathy Coudyser bij dat daarop eens moet worden ingegaan tijdens een van de volgende commissies.

Het is positief dat de minister sterk inzet op MICE. In Bredene heeft het MICE-centrum zeer positieve gevolgen gehad voor de werking van de gemeente en van de hele kust. Het is cruciaal dat hierop verder wordt ingezet.

De spreker is ervan overtuigd dat er hard wordt gewerkt om het Logiesdecreet zo vlug mogelijk in werking te laten treden. De geplande timing, voorjaar 2017, lijkt echter ongelukkig. Hij is het ermee eens dat dit decreet zo snel mogelijk moet worden geïmplementeerd, maar in de praktijk betekent dit dat de logiessector net in een belangrijke en arbeidsintensieve periode zal worden opgezadeld met een ingrijpende wetswijziging. Zal de minister daar rekening mee houden? Zal hij er rekening mee houden dat het communicatietraject niet door de strot van de

sector mag worden geduwd, zodat er voldoende ruimte en tijd is voor de transitie, de communicatie en de implementatie van het Logiesdecreet?

De Federatie van de Toeristische Industrie heeft inderdaad de opdracht gekregen van Toerisme Vlaanderen om een beroepenstructuur uit te tekenen voor de toeristische sector en de daaraan gekoppelde beroepskwalificatiedossiers op te stellen. Het secundair onderwijs heeft al jarenlang – mede samen met Toerisme Vlaanderen en netoverschrijdend – heel wat aanzetten hiertoe gegeven, vooral omwille van de hervorming secundair onderwijs en de noodzaak dat de toerismeopleidingen in het secundair onderwijs een plaats moeten krijgen. Het concrete probleem hierbij is dat het niet aan Onderwijs toekomt om een beroepenstructuur uit te tekenen en beroepskwalificatiedossiers op te stellen. De sector zelf moet dat doen, maar blijft in gebreke, ondanks het aandringen vanuit Toerisme Vlaanderen en Onderwijs. De toerismeopleidingen kunnen niet gericht worden op specifieke beroepenvelden (beroepenstructuur, beroepskwalificatiedossiers en beroepscompetentieprofielen), omdat die er simpelweg niet zijn, of althans niet in geformaliseerde vormen die als basis kunnen dienen voor inschaling in de VKS.

Tijdens de bespreking in de commissie op 15 maart 2016 (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2015-16, nr. 1305) zei minister Weyts: "Er blijft wel een probleem met betrekking tot de traditionele reissectoren. Het gaat dan om de beroepskwalificatiedossiers voor reisorganisatoren, reisbureaus, reisagenten, animatoren enzovoort. Zij ressorteren onder het andere paritair comité.". De minister zei voorts dat hij de betrokken partijen heeft opgeroepen om rond de tafel te zitten en de kennis ter zake te delen en dat er nog pogingen zijn ondernomen om deze spelers rond de tafel te krijgen in functie van een ontwerp van beroepsprofielen. Tot slot zei hij: "De sector is gebaat bij deze oefening. Als dit niet slaagt, zou dit erg negatief zijn voor die doelgroep van werknemers. Dit is een beetje de laatste kans voor de hervorming van de opleiding secundair onderwijs. Als we deze kans laten liggen, is dat negatief voor de sector.". Wat is er in de tussentijd gebeurd of beslist? Wat is hier de stand van zaken?

Het Steunpunt Vakantieparticipatie trekt sinds 2011 'Rap op Stap' omdat het nog heel wat mensen in armoede die nergens zijn aangesloten niet bereikt. Sinds juli is het steunpunt een samenwerking aangegaan met Vakantieschakel, met de bedoeling dat iedereen daar vragen of aanbod kan plaatsen. Iemand van Vakantieschakel zoekt dan een oplossing voor andere drempels dan de financiële. Hoeveel oplossingen werden er ondertussen gevonden? Wordt er vaak een beroep op gedaan? Welke drempels komen het meest naar voren? Is er een betere samenwerking mogelijk tussen het Steunpunt Vakantieparticipatie en de dienst Toegankelijkheid? Werken beiden niet een beetje op een eigen eiland?

1.4. Johan Verstreken

Volgens *Johan Verstreken* geeft de beleidsbrief een goed overzicht van de stand van zaken, ook van de uitvoering van de beleidsnota Toerisme. De spreker feliciteert de minister met diens talrijke ambitieuze plannen. Hij kan daar alleen maar achter staan, ze zijn immers belangrijk voor de economie. Maar wie zal dat betalen? Ook voor kustactieprojecten en andere zaken is er geld nodig, maar misschien wordt daar creatief mee omgesprongen. Hoe kunnen al de ambitieuze plannen worden gerealiseerd wanneer er hier en daar een krimpend personeelsbestand, besparingen en verminderde budgetten zijn? Of worden er keuzes gemaakt? De spreker hoopt alvast dat alles wat is opgesomd, wel degelijk realiseerbaar zal zijn binnen het budgettaire kader.

Vorig jaar vond de bespreking van de begroting en de beleidsbrief Toerisme plaats kort na de aanslagen in Parijs. Vlaanderen moet waakzaam blijven, de

terreurdreiging en de extra veiligheidsmaatregelen die daarmee gepaard gaan, zijn jammer genoeg nog niet verdwenen. Ook het reisadvies voor België is in veel landen nog negatief. Kan de minister bij zijn federale collega's bepleiten om de economische steunmaatregelen te verlengen? Voor heel wat toeristische ondernemers blijft de situatie precair. Afgelopen weekend hoorde het lid een interview met Vlamingen die een horecazaak hebben in Brussel. Ze zeiden dat ze financiële maatregelen nodig hebben omdat ze niet weten hoe ze het hoofd boven water moeten houden. Welke initiatieven zal de minister nemen om Vlaanderen als veilige bestemming te promoten?

Voor de herdenking van de Grote Oorlog staan er nog mooie projecten op stapel. De inspanningen worden in 2017 en 2018 voortgezet, vooral in Canada en Nieuw-Zeeland als relevante markten. Zijn er ook specifieke plannen voor het einde van de herdenkingsperiode in 2018? Zal er iets speciaals gebeuren?

De spreker is tevreden dat er zoveel interessante plannen zijn ingediend en geselecteerd voor de hefboomprojecten. Maar zijn er voldoende middelen om die ambitieuze projecten ook te realiseren? In de beleidsbrief wordt er verwezen naar de samenwerking met het agentschap Onroerend Erfgoed, maar worden er ook afspraken inzake cofinanciering gemaakt met de minister van Cultuur, onder andere binnen het Erfgoeddecreet, voor het project Vlaamse Meesters of andere gezamenlijke projecten zoals de recente beslissingen voor het M HKA en het Designmuseum in Gent?

Inzake het gastronomiebeleid werden er leuke zaken opgesomd. De begeleidingstrajecten om deel te nemen aan de internationale kookwedstrijden zijn lovenswaardig. Maar bijvoorbeeld de Bocuse d'Or wil alleen maar nationale landen. Kan Vlaanderen ook apart aan die prestigieuze actie deelnemen?

Vorig jaar heeft het lid een lans gebroken voor cruisetoeerisme, vooral aan de zeehavens dan. Dit keer wil hij de nadruk leggen op riviercruisetoeerisme. Er is een grote vraag naar dit type van toerismebeleving. Welke initiatieven kan TVL nemen om aan die vraag van buitenlandse toeristen tegemoet te komen? Steeds meer mensen van verre bestemmingen komen naar Vlaanderen, natuurlijk in combinatie met andere landen. Zo ontdekken ze ook Antwerpen, Gent en andere plekken. De jongste cijfers tonen aan dat dit in de lift zit.

Op pagina 23 van het horecabeleidsplan staat: "Samen met mijn collega, bevoegd voor Werk en Economie, heb ik vier grote strategische doelstellingen opgenomen, onder andere het versterken van het onderwijs en de arbeidsmarkt.". Wordt de minister van Onderwijs hierbij betrokken? Zijn er ook afspraken gemaakt in het kader van duaal leren? Is de cel Event Flanders bij Toerisme Vlaanderen al van start gegaan? Is er daarvoor een overheveling geweest van de Departementen Cultuur Vlaanderen en Sport Vlaanderen naar Toerisme Vlaanderen? Hoe zal Top Events te werk gaan om die naar Vlaanderen te halen? Is er een budget voor de ondersteuning van Event Flanders?

De spreker vindt het tot slot een goed idee om de omvangrijke investeringen in het uitgebreide aanbod aan kwalitatieve jeugdverblijven vanaf 2016 ook internationaal in de vitrine te plaatsen als logiesvorm voor gezinnen en groepen. Heeft dat al concrete resultaten opgeleverd?

1.5. Stefaan Sintobin

Stefaan Sintobin is verheugd dat er na de aanslagen in Parijs en Brussel een soort van revival is in de toeristische sector, maar hij wijst erop dat dit ook te maken heeft met het prijzenbeleid dat door sommige hotels wordt gevoerd. Dat

is echter niet de juiste oplossing. Die evolutie van dumpingprijzen moet worden gekeerd en er moet verder de nodige kwaliteit worden aangeboden.

Over het algemeen kan de spreker zich vinden in de inhoud en de visie van de beleidsbrief. Dat was ook bij de eerdere beleidsbrieven al zo. Iedereen staat immers achter dezelfde doelstelling: Vlaanderen internationaal op de kaart zetten en ervoor zorgen dat zo veel mogelijk toeristen naar hier komen. Voorgaande sprekers hebben al gewezen op de toegevoegde waarde die toerisme heeft als economische sector in Vlaanderen. Het lid zegt dat hij al jaren stelt dat het beleidsdomein Toerisme wordt onderschat in het parlement en dat het budgettaire te weinig krijgt voor wat het als toegevoegde waarde oplevert.

Het project rond '100 jaar Grote Oorlog' is een succesverhaal. Hij was er altijd al een grote voorstander van, maar heeft er ook altijd voor gepleit om verder te denken dan het eerstvolgende jaar. Want wat na 2018? Er zijn vanuit de gemeenten en de privésector heel wat financiële investeringen gedaan om van het project een succesverhaal te maken, wat ook gelukt is, maar nu is het aan de beleidsmakers om ervoor te zorgen dat het na 2018 niet stopt. Is de minister daarmee bezig? Het project '100 jaar Grote Oorlog' heeft een boost gegeven aan de economie, de welvaart en het welzijn van de mensen in die regio. Het is belangrijk dat er wordt nagedacht over het vervolg.

De kunststeden en de overige steden en gemeenten investeren zelf ook heel wat in hun toeristisch beleid. Dat is enigszins een verspilling van de middelen en de energie die in het voeren van een toeristisch beleid worden gestopt. Het lid verwijst als voorbeeld naar de promotie voor Brugge op de luchthaven van Zaventem. Hij vraagt zich wel af in hoeverre een toerist die net is aangekomen, zich nog laat leiden door een billboard. Hoe zit het momenteel met de structurele samenwerking van de Vlaamse overheid met enerzijds de kunststeden en anderzijds de lokale overheden? Zowat elke Vlaamse gemeente heeft toeristische troeven, maar niet elke gemeente of stad maakt daar gebruik van. Sensibiliseert de minister de Vlaamse gemeenten om een toeristisch beleid te organiseren? Op welke manier? En hoe ondersteunt hij dat beleid?

Zijn er specifieke cijfers over de impact van de aanslagen op het cruisetourisme? Het gaat daar immers vaak om Amerikaanse toeristen. Kan de minister maatregelen aankondigen om dat cruisetourisme aan te zwengelen? Dat is immers een toeristische markt die we moeten aantrekken, ook vanuit andere landen dan enkel de VS.

De minister heeft gelijk over de ontsluiting van de regionale luchthavens. Daarover wordt soms wat meewarig gedaan, maar na de aanslag in Zaventem hebben ze hun nut bewezen. Het lid pleit ervoor de luchthavens te ontsluiten, zowel qua bereikbaarheid als op toeristisch vlak.

Voor Plopsaland is er een groot probleem op het vlak van ontsluiting. Dat sleept al jaren aan en er moet dringend werk van worden gemaakt, als het pretpark verder kan worden uitgebaut tenminste, want het beschikt momenteel blijkbaar niet over de nodige vergunningen en er zouden acht klachten zijn ingediend.

Hij sluit bij Steve Vandenberghe aan met de vragen over onderwijs. Daar had hij graag wat verduidelijking. Hoe werkt dit? Hoe verloopt het overleg met het onderwijsveld en het beleidsdomein Onderwijs? Wanneer zou dit in werking kunnen treden?

De spreker zegt tot slot nog dat de vorige minister van Toerisme, Geert Bourgeois, meer aandacht had voor het kusttoerisme. Op welke wijze wordt er structureel overleg georganiseerd met de kustburgemeesters?

1.6. Bart Caron

Bart Caron juicht toe dat er administratieve vereenvoudiging is doorgevoerd en dat er wordt gewerkt aan een kwaliteitsupgrade van het toeristische aanbod. Er wordt ook zwaar ingezet op de marketing voor Vlaamse producten en eigenlijk ook voor Vlaanderen zelf. Dat gebeurt op een zeer professionele, maar bijgevolg zeer dure manier. Is de dure internationale promotie wel haar geld waard? Het was opvallend dat Toerisme Vlaanderen met zijn campagnes ruim aanwezig was op de Buchmesse. Dat is een goed voorbeeld van hoe toerisme en cultuur elkaar kunnen ondersteunen en versterken. Het lid kan met internationale promotie leven, maar de vraag is welk beeld men daarmee van Vlaanderen in het buitenland wil creëren en waarvoor men mensen naar hier wil halen. Hij vindt wel dat het beter is dan vroeger, bijvoorbeeld met de keuze voor de Vlaamse Meesters, Wereldoorlog I, gastronomie enzovoort. Alleen het feit dat dit duur is, doet hem vanuit ethische overwegingen vragen stellen.

Er moet meer accent worden gelegd op het bereiken van iedereen, het Toerisme voor Allen. Daar wordt overigens internationaal een mooie reputatie mee opgebouwd. Er is een stijging van 20 procent van het aantal deelnemers via de acties van het Steunpunt Vakantieparticipatie. Dat is een mooi resultaat. Het kan een bouwsteen zijn bij de discussie over een nieuw decreet Toerisme voor Allen. Toegankelijkheid en participatie zijn buitengewoon belangrijk. Er wordt internationaal promotie gemaakt voor de beste, dure dingen. Daarnaast wordt er geprobeerd om binnenlands iedereen mee te krijgen. Het zijn twee takken van dezelfde boom. Het lid verwijst naar de hoorzitting die plaatsvond rond de evaluatie van Toerisme voor Allen (*Parl.St. VI.Parl. 2016-17, nr. 982/1*). Hij uit de wens dat de oppositie zal kunnen meewerken aan dit decreet, in tegenstelling tot het Logiesdecreet. Hij begrijpt dat de minister de verantwoordelijkheid voor de vormgeving voor een stuk in het parlement zelf legt. Zelf vindt hij het een heel belangrijke stap en hij wil er dan ook graag aan meewerken.

Hij is het eens met het verhaal en de keuzes van de minister over de kwaliteitsverhoging van het aanbod in Vlaanderen. Hij geeft de collega's die aan de kust wonen gelijk: er moet echt worden geïnvesteerd in een kwaliteitsverhoging van het aanbod aan de kust, niet enkel wat de logies zelf betreft, maar ook van de brede omkadering. Het zal niet met een hefboomproject alleen lukken. Er moet de komende jaren werk worden gemaakt van een geïntegreerde benadering van een kwaliteitsupgrading van het kusttoerisme.

Wat is de evolutie van buitenlandse bezoekers aan de Belgische kust? Waaraan participeren die bezoekers wanneer zij naar de kust komen? Gaan ze in Oostende naar het strand of naar Mu.ZEE? Wat de binnenlandse markt betreft, is er Westtoer. Maar wat de buitenlandse aantrekkingskracht betreft, zal de luchthaven van Oostende niet volstaan. Groen draagt die luchthaven overigens een warm hart toe, alleszins voor het toeristisch passagiersverkeer.

Het lid gaat akkoord met de nood aan hervorming van de opleiding van toeristisch professioneel personeel, vooral op secundair niveau. Daarop moet absoluut worden ingezet. Hij beklemtoont dat het toeristisch beleid voor 99 procent ondersteuning van de toeristische economie is. Vaak komt dat niet aan bod in het discours over financiële middelen.

De minister onderstreept toegankelijkheid als een van de factoren voor infrastructuursubsidiëring, vooral in het kader van infrastructuur voor Toerisme voor Allen, zoals jeugdverblijfcentra, bivakplaatsen enzovoort. Zijn ook investeringen in energiebesparing en duurzaamheid daarbij prioritair?

1.7. Vera Jans

Vera Jans sluit zich aan bij de vraag van Marnic De Meulemeester over de expliciete aandacht van de minister voor Toerisme voor Allen. Ze wijst erop dat de evaluatie door minister Gatz van het belangrijke decreet Jeugdtoerisme pas eind 2017 afgerond zal zijn. Zal minister Weyts wachten op die evaluatie of zal hij in de tussentijd mogelijks werken met proefprojecten? Hoe ziet de timing van de minister eruit en welke afspraken zijn er al dan niet gemaakt met minister Gatz?

1.8. Tine Soens

Tine Soens verwijst naar het Masterplan Bivakplaatsen, waar onder het punt 'Tekort aan kampplaatsen en kampeermateriaal' staat dat Toerisme Vlaanderen bij het op peil houden van het aanbod van kampterreinen en jeugdverblijven, voorrang geeft aan subsidies voor toegankelijkheid, brandveiligheid en kwaliteitsverbetering van de bestaande jeugdverblijven. Zijn dit niet eerder mooie woorden? Wordt er wel voldoende budget voor uitgetrokken? De vraag lijkt immers groter dan het aanbod. De spreekster vindt het bovendien vreemd dat er geen extra aandacht is voor kampplaatsen die zich in het groen bevinden, iets wat vandaag van zeer groot belang is voor de jongeren. Het valt haar ook op dat er geen aandacht is voor de betaalbaarheid van jeugdverblijfcentra in het Masterplan Bivakplaatsen dat de minister aanhaalt in zijn beleidsbrief. Deze kritiek komt van de Vlaamse Jeugdraad, die zegt dat de middelen voor zowel infrastructuur als voor werking en personeel de afgelopen jaren zijn verminderd. Dat legt ongetwijfeld een druk op de betaalbaarheid van de jeugdverblijfcentra.

1.9. Karin Brouwers

Karin Brouwers wijst erop dat de minister heeft gezegd dat Logeren in Vlaanderen en Horeca Vlaanderen de logiessector op dit ogenblik aan het informeren zijn over wat er hen met het nieuwe Logiesdecreet te wachten staat. Zal daarnaast ook het publiek op een of andere manier worden geïnformeerd? Er zou ook een nieuw herkenningsteken komen. Wanneer wordt dat eventueel voorgesteld?

Er is ook afgesproken dat zou worden gemikt op een eenvormige invoering in het hele land van die nieuwe classificatie op basis van de Hotelstars Union comfortclassificatie. Is het overleg met de andere overheden in België daarover al afgerond?

Er zullen achttien personeelsleden overkomen van het DiV naar Toerisme Vlaanderen. Het is niet duidelijk of er ook in een vormingsbudget is voorzien voor de omscholing van die personeelsleden, die nu toch een coachende rol zullen moeten opnemen.

Het onderwerp mobiliteit en toerisme heeft ook haar aandacht getrokken. Marnic De Meulemeester had het al over de mobiliteitsband met Brussel op dat vlak, maar er is natuurlijk meer dan dat. Ze wijst erop dat in de Senaat een informatieverslag is gemaakt over hoe de vervoersmaatschappijen en de overheden binnen België beter zouden kunnen samenwerken om het openbaar vervoer te verbeteren. Op pagina 20 van de beleidsbrief staat: "In het najaar van 2016 wordt een overlegplatform opgestart met de belangrijkste vervoersmaatschappijen om de gemeenschappelijke uitdagingen op het vlak van mobiliteit en toerisme samen aan te gaan. In een eerste fase (...) zullen de concrete knelpunten en uitdagingen in beeld gebracht worden.". Dat klonk het lid als muziek in de oren en ze kijkt uiteraard uit naar de resultaten van dat overleg. De toeristische bereikbaarheid van Vlaanderen mag immers toch wel worden

verbeterd. Het zou interessant zijn om naar een soort van eenticketsysteem te gaan, op zijn minst met Brussel, maar mogelijk ook met Wallonië. Niet alleen de bussen en de trams worden gebruikt in het kader van toerisme, maar uiteraard ook vaak de trein, dus ook met de NMBS zal er moeten worden gepraat. Momenteel is er een heel ingewikkeld ticketsysteem, doordat verschillende overheden bevoegd zijn op een klein grondgebied voor zoiets fluïde als mobiliteit, dat niet aan grenzen stopt. Zo een ticketsysteem specifiek voor het toerisme is een vraag die al lang wordt gesteld. Is dat overlegplatform al van start gegaan? Wie maakt daar deel van uit? Wie is de trekker van dat platform en wanneer mogen de eerste resultaten daarvan worden verwacht?

1.10. Antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* antwoordt dat er inzake Toerisme voor Allen overleg is gepland met minister Sven Gatz en dat hij daar niet op kan vooruitlopen. Wat de bezettingsgraad van de jeugdverblijven betreft, wordt er momenteel gewerkt aan een brochure, die ook zal worden verspreid onder de internationale pers en trade. De bedoeling is het aanbod, dat ondertussen toch wel aanzienlijk is geëvolueerd, te promoten. Natuurlijk gaat het dan in eerste instantie over de buurlanden.

Wat de ticketintegratie betreft, bestaat er momenteel al een JUMP-ticket waarbij er daadwerkelijk sprake is van één tarief voor het gebruik op zowel het Vlaamse als het Brusselse net. Het Executief Comité van de Ministers van Mobiliteit heeft het gehad over de problematiek van de ticketintegratie. De minister wijst er ook op dat ticketintegratie nog iets anders is dan tariefintegratie. Bedoeld wordt één duidelijk tarief voor het gebruik van meerdere netwerken. Er wordt ter zake al samengewerkt, in het kader van de Belgian Mobility Card. Vlaanderen heeft zelf wat achterstand voor het uitrollen van het MOBIB-systeem. Nu krijgen alle 65-plussers zo een kaart. Men is nu bezig met de overstap naar de gewone abonnementen, volgend jaar komen de gewone tickets aan bod. Vlaanderen heeft dus ook nog wel wat werk op dat vlak, maar de minister ziet dat wel met enig optimisme tegemoet, zij het dat de complexiteit vooral schuilt in het op elkaar afstemmen van de software enerzijds en de backofficeverwerking anderzijds, met de vraag wie uiteindelijk welke inkomsten krijgt.

Tot op heden werd concreet samenwerkt met de Vlaamse wielmerken Ridley en Merckx. Er wordt nagegaan of die samenwerking kan worden uitgebreid, met de betrokken en andere merken, want er zijn er in Vlaanderen ook nog andere.

Inzake de samenwerking met de Vlaamse Meesters, is Cultuur expliciet betrokken. Minister Gatz is covoorzitter van de projectstuurgroep. Er zijn ook regelmatig toelichtingsmomenten over het project voor de verschillende overheidspartners. Dat gebeurde recent nog voor de collega's van CJSM. Er was ook een toelichting van het project Vlaamse Meesters voor de Algemeen Afgevaardigden van de Vlaamse Regering en de culturele sector werd uitgenodigd voor een roadshow van Toerisme Vlaanderen met een toelichting van de nieuwe strategie en de belangrijkste projecten zoals het project Vlaamse Meesters.

Vlaanderen en Nederland baten samen een vertegenwoordiging uit waarbij zij zich op de Japanse markt aandienen als 'The Low Countries'. Zij werken samen op het vlak van het toeristisch aanbod. Hetzelfde is gebeurd in het kader van de Frankfurter Buchmesse. Vlaanderen en Nederland hebben een intentieverklaring ondertekend om inhoudelijk en organisatorisch nauwer samen te werken, zeker op die verre markten. Een eerste project heeft betrekking op het samengaan van de Vlaamse Meesters en de Hollandse Gouden Eeuw. Er wordt geprobeerd om dat op de verre markten als één product te positioneren.

Omtrent de kampeerauto's komt er eind dit jaar een geactualiseerde knelpuntennota op basis waarvan kan worden gewerkt aan een change of policy.

Wat Toerisme voor Allen betreft, is het de bedoeling een eenloketfunctie uit te rollen, ook voor mensen in armoede.

Aangaande de opmerking van Steve Vandenberghe over macroproducten en over de beperkte toeristische beleidsvisie inzake ondersteuning, wijst de minister erop dat er moet worden gefocust op de onderscheidende troeven. Vlaanderen moet maximaal inzetten op de troeven waarmee het zich onderscheidt van de naaste concurrenten. Dat is een rode draad doorheen het beleid en dat vertaalt zich in de ondersteuning. De minister gaat ervan uit dat mensen een toeristische bestemming kiezen op basis van de thema's, van wat ze willen doen, en in afgeleide orde dus ook van de troeven, eerder dan op basis van de bestemming.

Inzake de hefboomprojecten wil de minister niet, zoals Steve Vandenberghe voorstelt, vooraf de regionale verdeling afwegen. Hij wil dus geen quotum per regio. Volgens Steve Vandenberghe worden de projecten die een specifieke regio indient, stiefmoederlijk behandeld en wordt er discriminerend gehandeld ten aanzien van een bepaalde regio, maar dat kan hij niet hardmaken. De projecten worden beoordeeld op basis van hun kwaliteit en van de mate waarin ze overeenstemmen met de vooropgestelde voorwaarden en niet op basis van hun geografische oorsprong.

Wat de aanpassing van de berekening door de FOD Economie betreft, is er geen vergelijking mogelijk. De berekeningswijze is gewijzigd en er kan dus geen vergelijking worden gemaakt omdat de data op andere criteria zijn samengesteld. Men kan maar cijferreeksen vergelijken als die op dezelfde gronden zijn samengesteld. Dat zal in de toekomst wel terug het geval zijn.

De vraag over de vakantieschakels is volgens de minister eerder al beantwoord naar aanleiding van schriftelijke vragen van Cathy Coudyser.

Wat de aanpassing van de berekening door de FOD Economie betreft, is er geen vergelijking mogelijk. De berekeningswijze is gewijzigd en er kan dus geen vergelijking worden gemaakt omdat de data op andere criteria zijn samengesteld. Men kan maar cijferreeksen vergelijken als die op dezelfde gronden zijn samengesteld. Dat zal in de toekomst wel terug het geval zijn.

De vraag over de vakantieschakels is volgens de minister eerder al beantwoord naar aanleiding van schriftelijke vragen van Cathy Coudyser.

Wat de vraag over de kapitaalsterkte van toeristen betreft, zet Vlaanderen met zijn Toerisme voor Allen-beleid internationaal de toon. Dat is zelfs een exportproduct.

Vlaanderen kijkt ook naar de kapitaalkrachtige toerist inzake het MICE-toerisme. Het zou gek zijn om dat niet te doen, zij zorgen immers voor een boost voor de economie en de tewerkstelling van laaggeschoolden. Op dat vlak zijn het toerisme en de horeca bij uitstek een zegen, want ook niet delokaliseerbaar. Via die omweg komt dat absoluut een sociaal en tewerkstellingsbeleid ten goede.

De congresgangers spenderen gemiddeld 230 à 240 euro per nacht aan horeca, shopping en dergelijke. Vlaanderen moet dus blijven investeren in de MICE-infrastructuur. Het rendement is hoog.

Het is goed dat het onderzoek rond de Vlaamse Meesters gebeurt is. Vlaanderen stelt zijn marketing en promotie variabel in, en past zich aan de markt aan.

Zowel met Spanje als met Rusland heeft Vlaanderen een gemeenschappelijk stukje geschiedenis. Er is een grotere kennis van de Vlaamse Meesters. Daarnaast ziet men grote opportuniteiten op de Britse, Franse en Italiaanse markt. Het spreekt voor zich dat onderzoek wordt uitgevoerd om de promotie en marketing te kunnen aanpassen.

De minister stelt voor dat de vraag over de foodies wordt omgezet in een schriftelijke vraag. Hij kan daar nu niet op antwoorden.

Van de zes projecten van Flanders Food Faculty zijn er twee afgewerkt en vier lopen er nog. Een daarvan is de voorbereiding van het talent waarbij men de ratio een beetje wil omdraaien. Er is een push en een pull. De scholen zijn een bondgenoot daarbij. Minister Weyts wil de sector responsabiliseren en zelf een scouting naar talent doen. Hij wil deze koks uit hun keuken halen, maar dat is niet eenvoudig. Hun chef moet het dan een hele tijd zonder hen stellen, terwijl ze vaak de steunpunten zijn van een keuken. Het is de bedoeling een proactief beleid te voeren naar de selectie van een topteam, om dat dan klaar te stomen voor kookwedstrijden.

Het Kitchen Lab staat voor de uitwisseling van kennis, recepten, innovatie en werken rond bepaalde technieken, en het gebruik van eigen producten zoals grijze garnalen.

Het Logiesdecreet treedt in samenspraak met de sector in werking in het voorjaar 2017 omdat het vanaf juni veel drukker wordt. Er is bovendien een overgangperiode van drie jaar.

De Vlaamse overheid heeft het heft in handen genomen inzake de opstelling van beroepskwalificatiedossiers in het secundair onderwijs en de sector geresponsabiliseerd. Na de negatieve evaluaties bestond het risico dat de opleiding Toerisme zou worden stopgezet. Er zijn ondertussen twee dossiers afgerond. De eerste stap was de opmaak van een beroepenstructuur: over welke beroepen gaat het? Op basis daarvan is Toerisme Vlaanderen zelf aan de slag gegaan om de beroepskwalificatiedossiers op te maken. Dat gebeurt door de sector zelf in samenwerking met het AHOVOKS. Daarnaast werd een actieplan opgesteld. Als eerst te behandelen dossiers kwamen reisagent en animator naar voren. Die worden nu afgewerkt. Als ze eenmaal zijn afgetoetst bij de subsectoren en gevalideerd door de FTI worden ze ingediend bij het AHOVOKS. Vervolgens zal de inschalingsprocedure worden gestart. De beroepscompetentieprofielen worden opgemaakt en op basis daarvan kunnen de profielen voor de studierichting zelf worden opgemaakt.

Op de door Johan Verstreken geuite bezorgdheid antwoordt de minister dat het alleszins de vaste ambitie is om alles te realiseren. Inzake 100 jaar Grote Oorlog gaat hij samen met de minister-president na of er in 2018 een soort afsluitings-event kan komen. Het zou een publieksevenement worden. Hij begrijpt de bezorgdheid over de continuering van het WO I-toerisme. Misschien is het mogelijk om het vrede-toerisme te handhaven. Hij heeft recent nog een gesprek gehad met de Britse ambassadrice. In Engeland is er jaarlijks per school een selectie van leerkrachten en leerlingen die naar Vlaanderen komen en als een soort van ambassadeurs fungeren.

De kabinetschefs van Onroerend Erfgoed en Cultuur en Toerisme zitten geregeld samen rond de hefboomprojecten. De Bocuse d'Or vindt inderdaad enkel op Belgisch niveau plaats, maar gelukkig zijn het in de praktijk meestal Vlamingen die betrokken zijn. België is overigens geselecteerd voor de finale van volgend jaar in Lyon.

De minister van Onderwijs is betrokken bij het horecabeleidsplan, onder meer via het duaal leren, waarvoor ook minister Muyters bevoegd is. Het horecabeleidsplan bestaat uit vier grote luiken waarvan enkel het promotionele luik onder de minister van Toerisme valt. De drie andere luiken gaan vooral over het arbeidsmarktbeleid.

Het budget van 300.000 euro voor EventFlanders komt volledig van Toerisme. Andere beleidsdomeinen hebben hiervoor geen middelen vrijgemaakt. Er wordt wel gewerkt met liaison officers, waardoor er een personele ondersteuning is die echter eerder beperkt is.

De minister heeft aan Toerisme Vlaanderen gevraagd hoe een beter onthaal kan worden gedaan op de regionale luchthavens. Voor Zaventem werden gesprekken gevoerd met Arnaud Feist en werden er concrete voorstellen gedaan die in goede aarde zijn gevallen. In 2017 zal Vlaanderen manifester aanwezig zijn. Met de campagne 'Share our smile' was Vlaanderen heel prominent aanwezig. TVL is trouwens op regelmatige basis aanwezig op verschillende stands met specifieke thema's zoals Vlaamse Meesters, de wielercultuur of festivals.

De sensibilisering van gemeenten op het vlak van toerisme gebeurt niet proactief. Vlaanderen is verantwoordelijk voor de internationale promotie en voor de steun aan de toeristische sector. Gemeenten kunnen wel intekenen op de hefboomprojecten en er wordt altijd gezocht naar samenwerking, maar een toeristische profilering is meer een taak voor de provinciale toeristische organisaties.

Het cruisetoerisme is geen eenduidig verhaal. Men moet ook een onderscheid maken tussen zee- en riviercruises. De relatie tussen Brugge en cruisetoerisme is niet van harte omdat dit soort van toerisme betrekkelijk weinig toegevoegde waarde biedt. In Antwerpen is er een andere ervaring en wil men mee investeren voor een cruiseterminal. In Antwerpen vaart men bij wijze van spreken de stad binnen terwijl in Zeebrugge nog een hele afstand tot Brugge moet worden overbrugd.

Op de vraag van Tine Soens antwoordt de minister dat hij erkende jeugdverblijven ondersteunt, met een focus op de drie pijlers. Hij weet niet of de vraag zoveel groter is dan het aanbod. Er is, qua faciliteiten, in elk geval een inhaalbeweging gedaan voor zover het gaat over erkende jeugdverblijven.

Gelijktijdig met de uitrol van het Logiesdecreet zal de communicatie erover worden georganiseerd, antwoordt hij aan Karin Brouwers. Aan de inspecteurs wordt gevraagd dat ze hun ingesteldheid wijzigen: ze moeten meer coachen dan controleren. Daartoe worden in het voorjaar specifieke opleidingsmomenten georganiseerd.

2. Replieken en bijkomende antwoorden

Steve Vandenberghe herhaalt dat hij een constructieve vraag stelde over de intenties van minister om concrete acties te ondernemen om de kustgemeenten in de komende maanden en jaren te ondersteunen bij het indienen van projecten. Zo zou hij ervoor kunnen zorgen dat ze in groteren getale vertegenwoordigd zijn.

Minister *Ben Weyts* zegt dat hij dat zal blijven doen. Met een recente call is dat ook gebeurd. Er werden specifieke infosessies georganiseerd. De sector en de gemeenten werden aangesproken om projecten in te dienen. Meteen werd ook duidelijk gemaakt aan welke criteria men diende te beantwoorden. Er is daar dus promotioneel aan gewerkt. Daarnaast is ook het Kustactieplan onderscheidend:

niet elke regio kan zich daarop beroepen. Dat plan wordt trouwens ook in samenwerking met de sector opgesteld, met heel concrete projecten.

Steve Vandenberghe benadrukt dat het kustburgemeestersoverleg daarvoor een goede actor is. Hij zegt te zullen voorstellen om dat na de zomerperiode te doen. Hij herhaalt voorts zijn vraag naar het overzicht van het aandeel in de bruto toegevoegde waarde van de kust, wat betreft de werkgelegenheid. Ook op zijn vraag naar de cijfers in verband met de touroperators werd naar zijn mening niet geantwoord. In het kader van het evenementenprogramma gaat Toerisme Vlaanderen internationaal op zoek naar touroperators die mogelijk interesse zouden hebben voor de Vlaamse meesters. Wat is de evolutie van het aantal touroperators?

Minister *Ben Weyts* zegt dat hij de cijfers over het aantal contacten met journalisten en touroperators wel degelijk concreet vermeld heeft. Het is duidelijk dat beide cijfers gestegen zijn.

Steve Vandenberghe sluit zich aan bij de vraag van *Cathy Coudyser* dat er in de commissie nog wordt gesproken over de parkeerplaatsen voor kampeerauto's. Volgens hem valt daar zeker nog een en ander mee te doen. De minister zei dat hij inzake de beroepskwalificaties nu het heft in handen heeft genomen en dat is positief. Maar welke concrete stappen zal hij verder ondernemen? En welke timing staat daar voorop?

Bart Caron vraagt zich af of duurzaamheid ook een criterium is bij de infrastructuursubsidies voor jeugdverblijfcentra. Hij denkt dan aan investeringen in energiebesparing, dubbelglas enzovoort. De meeste van die gebouwen zijn niet zo jong en hebben een fikse uitstoot.

Minister *Ben Weyts* zegt dat er drie criteria zijn. De sector zelf heeft ervoor gekozen om duurzaamheid niet als een apart criterium te nemen, maar te focussen op de drie andere, namelijk moderniseren, toegankelijkheid en brandveiligheid. De sector wil niet op duurzaamheid focussen, want de toevoeging van een extra criterium betekent dat er te weinig middelen zouden zijn voor de andere drie criteria.

Jan VAN ESBROECK,
waarnemend voorzitter

Cathy COUDYSER
Steve VANDENBERGHE
Johan VERSTREKEN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
CO ₂	koolstofdioxide
DiV	Departement internationaal Vlaanderen
FARO	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
FOD	Federale Overheidsdienst
FTI	Federatie van de Toeristische Industrie
ICC	International Convention Center
ICT	informatie- en communicatietechnologie
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen
KOALA	klimaat zorg en -advies voor logies en attracties
M HKA	Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen
MICE	Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat
TVL	Toerisme Vlaanderen
VKS	Vlaamse kwalificatiestructuur
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VS	Verenigde Staten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk